

“Expressive Nature” door Dana Marshall

Hoe heeft boeddhistische spiritualiteit mijn kunst en relatie tot de natuur beïnvloed?

Boeddhisme en kunst zijn als DNA-strengen die verweven zijn met de kern van mijn leven. Al meer dan veertig jaar beoefen en bestudeer ik het Tibetaans boeddhisme. Deze levensweg inspireert mijn artistieke pad.

Ik zal werk delen uit mijn tentoonstelling **“Expressive Nature”** (Kasteel Groeneveld, Baarn, zomer 2024), met drie verschillende series die ik over een periode van drie jaar heb gemaakt.

Allereerst wil ik beginnen met een verhaal over hoe ik voor het eerst in aanraking kwam met de boeddha dharma – de leer van de Boeddha. Het jaar was 1972 en de plek was Tail of the Tiger in Vermont. Mijn vader had geregeld dat ik meditatie-instructie kreeg van de Tibetaanse meditatiemeester Chögyam Trungpa Rinpoche, die een belangrijke rol speelde in het naar het Westen brengen van het boeddhisme. Ik was toen tien jaar oud. De titel *Rinpoche* betekent ‘kostbaar juweel’ of ‘leraar’.

Rinpoche en ik waren alleen in een kamer en hij vroeg me: “Waarom wil je mediteren?” Ik dacht: o jee, je hebt me al te pakken bij de eerste vraag. Ik zei: “Ik wil helemaal niet mediteren, mijn papa wil dat ik het doe.” Er viel een lange stilte. Het was duidelijk dat Rinpoche me geen meditatie-instructie zou geven als ik die niet zelf wilde ontvangen. Dus vroeg ik: “Mag ik nu gaan spelen?” Hij knikte en zei ja. Terwijl ik de kamer verliet, keken we elkaar aan, en via non-verbale communicatie zei ik: *‘Ik kom terug als ik er klaar voor ben’*, en hij zei: *‘Ik weet dat je dat zult doen’*.

Zeven jaar later, was ik klaar om meditatie te verkennen, op zeventienjarige leeftijd en dook ik meteen in het diepe met een intensieve retraite van een maand. Het was een krachtige ervaring en toen kwam de boeddha dharma in mijn wezen. Ik wilde echter geen boeddhist worden. Ik wilde kunstenaar zijn!

Dus ging ik naar de School of Visual Arts in New York City, en gedurende de vier daaropvolgende jaren ontwikkelde ik mijn vaardigheden als fotograaf. In 1985 studeerde ik af met een Bachelor of Fine Arts. Tijdens mijn tijd op de kunstacademie trainde ik ook in meditatiebeoefening en studeerde ik de boeddha dharma. *Dharma* betekent leer, waarheid of pad.

In 1988, toen ik 25 was, volgde ik een drie maanden durende boeddhistisch seminarie, waar we studeerden en oefenden met de drie *yana*’s of voertuigen van het boeddhisme: Hinayana, Mahayana en Vajrayana.

In 1989 verhuisde ik naar Amsterdam en werd ik toegelaten tot de Rijksakademie van Beeldende Kunsten, een postacademische, tweejarige internationale kunstenaarsresidentie met een focus op onderzoek en experiment.

Sindsdien verweef ik het pad van de dharma met het pad van het maken van kunst. Thema’s als onderlinge verbondenheid, vergankelijkheid, waardering voor de details in de natuur, schoonheid en fundamentele goedheid zijn leidende principes in mijn kunst en in mijn leven.

Hoe is mijn kunstenaarschap geïnspireerd door mijn beoefening als boeddhist?

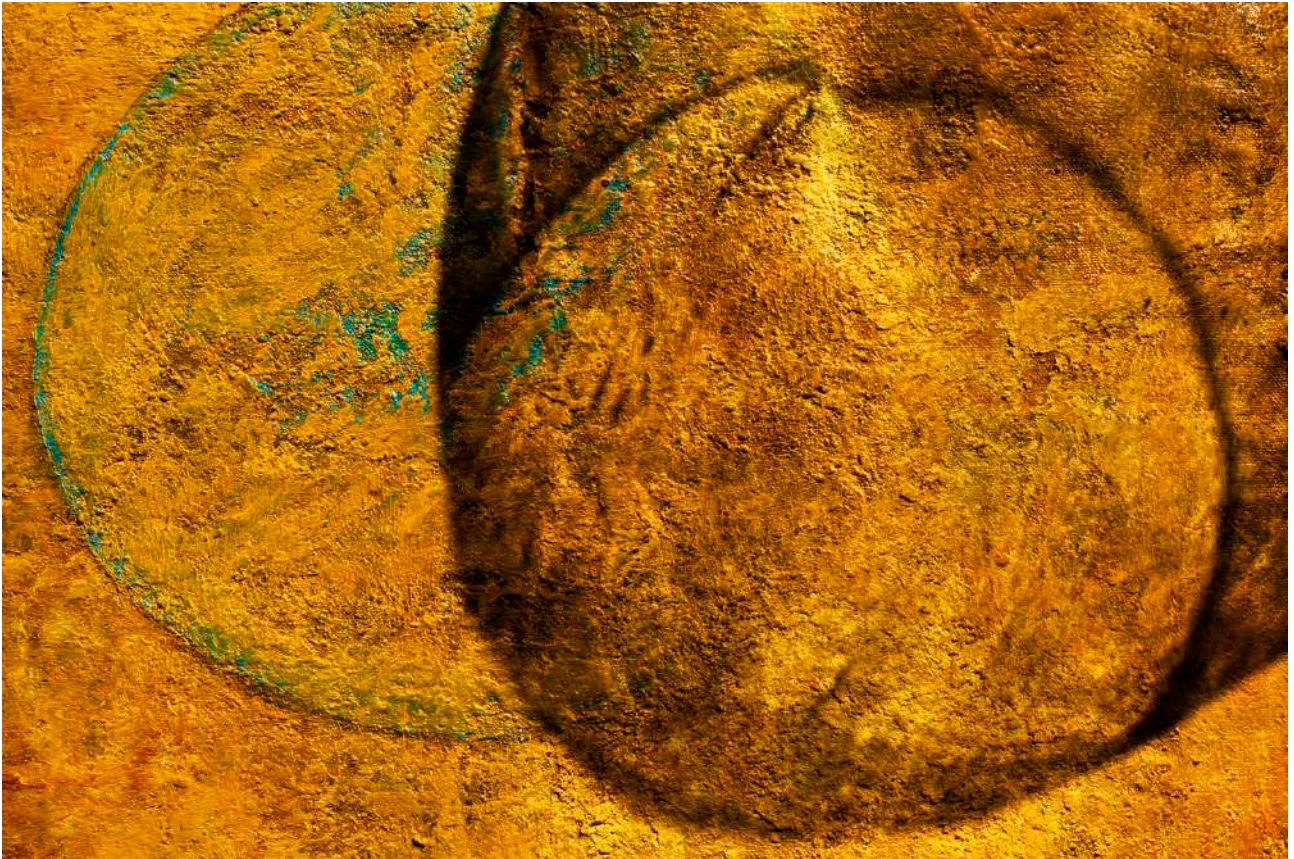
© Dana Marshall van de serie [“Dissolving the Boundaries”](#)

Transformatie is een rode draad die mijn spirituele en artistieke reis verbindt. De boeddha dharma leert hoe verwarring kan worden getransformeerd in wijsheid, door obstakels te gebruiken als meststof op het pad naar wakkerheid.

Die benadering heeft mijn manier van creëren gevormd: de schoonheid van imperfectie en vergankelijkheid omarmen en het heilige zien in het alledaagse. Ik ben getraind om ruimte te geven aan het ‘niet-weten’ en me te laten leiden door het creatieproces zelf.

De kunstwerken in **“Expressive Nature”** onderzoeken licht, textuur, kleur, natuur en schittering met schilderkunst en fotografie. Ik maak stillevens en werk voornamelijk in het atelier. De objecten die ik gebruik worden uit hun verhalende context gehaald, zodat de toeschouwer iets vertrouwds op een nieuwe manier kan ervaren.

Het werk verkent de grens tussen het werkelijke en het ingebeelde en biedt een visuele ervaring die rijk en expressief van aard is. Ik gebruik fotografie zoals een chef vuur gebruikt: om de afzonderlijke ingrediënten samen te laten smelten tot een geheel – als alchemie die metaal in goud verandert. De beeldtaal wordt steeds abstracter, waarbij het herkenbare object wordt losgelaten en er wordt afgedaald in het rijk van de zintuigen.

© Dana Marshall van de serie "[Luminosity](#)"

Hoe is mijn werk in de loop der jaren geëvolueerd?

Sinds ik mijn stem vond als kunstenaar in het tweede jaar van de kunstacademie, ontdekte ik dat ik een affiniteit heb met het creëren van een wereld en het vervolgens verkennen van die wereld met mijn camera.

Mijn werk gebeurt in fases. Er is een schilderfase, een verzamelfase en een fase waarin alles samenkomt: de fotografiefase. Hoewel er een zekere mate van controle is, omdat ik in het atelier werk en stilleven maak, is er eigenlijk veel ontdekking, toeval en magie.

De samenwerking met het toeval vindt plaats in het atelier en strekt zich uit tot het dagelijks leven, via de manier waarop dingen tot mij spreken. Dit aspect van het toeval is iets waarop ik me laat meevoeren en waar ik als kunstenaar op bloei. Mijn proces vervaagt de grens tussen het echte en het ingebeelde, met een eerbied voor schoonheid en het mysterie van het leven.

De beeldtaal die zich in de loop der jaren heeft ontwikkeld is tactiel en zintuiglijk, gebaseerd op schilderkunst, collage en fotografie. Ik combineer natuurlijke objecten met texturen en rijke kleuren. Het werk is vruchtbaar, weelderig en overvloedig, spelend op de grens tussen verval en bloei, werkelijk en ingebeeld, iets en niets.

© Dana Marshall van de serie "[Luminosity](#)"

Hoe kom ik aan ideeën?

Mijn proces is ontdekking *als* creatie. Mijn werk begint niet met een concept, maar eerder met een vraag. Die vraag is: "Wat *als*...?"

Mijn ogen en oren staan open, mijn antennes staan omhoog. Ik haal inspiratie uit mijn leven, maar ook uit boeken, gesprekken, mijn meditatiebeoefening; het spoor van broodkruimels dat mijn bestaan vormt. Ik weet nooit precies waar de inspiratie vandaan zal komen, maar ik heb mezelf getraind om ervoor open te staan wanneer ze verschijnt.

Het is deels toewijding, deels intuïtie en deels magie. Je kunt erover praten, erover nadenken en alles plannen wat je wilt, maar er komt altijd een moment waarop je de duikplank moet belopen, je neus dichtknijpt en moet springen. En dat is spannend.

Wat wil ik dat mijn werk oproept bij de toeschouwer?

Wat mij drijft om kunst te maken is nieuwsgierigheid en verlangen. Een verlangen om contact te maken met het ongeziene en dat op de een of andere manier zichtbaar maken. Kunst maken is voor mij een manier om het onuitspreekbare een stem te geven.

Mijn intentie met mijn werk is om de toeschouwer te verbinden met een gevoel van verwondering en waardering voor schoonheid, vergankelijkheid en de natuur – zowel de natuur om ons heen, als iemands ware natuur van binnen. Uiteindelijk hoop ik dat het mensen in contact brengt met hun eigen fundamentele goedheid wanneer ze naar het werk kijken.

© Dana Marshall van de serie [“Light Changes Every Thing”](#)

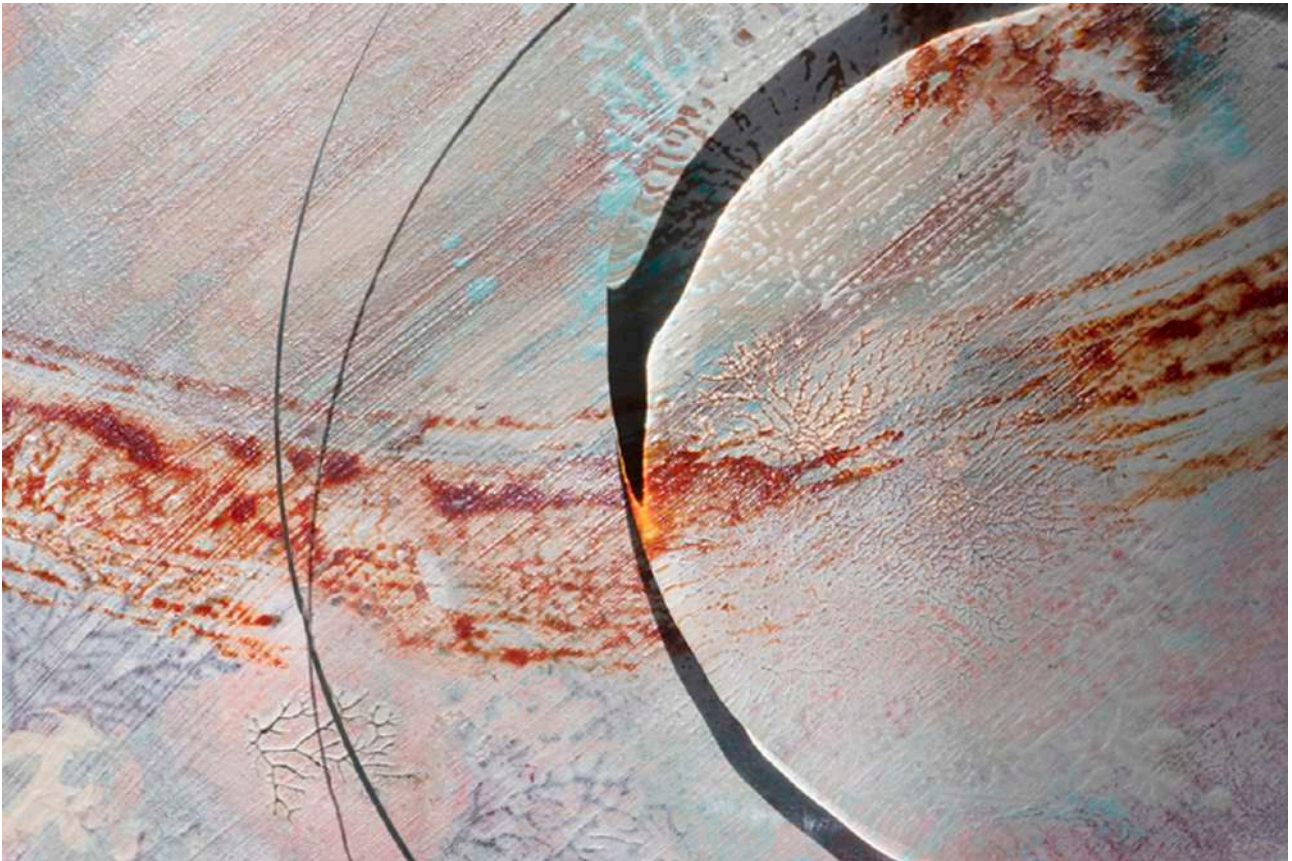
Wat is de relatie tussen fundamentele goedheid, mijn kunst en de natuur?

Wat bedoel ik met fundamentele goedheid? Het uitgangspunt van fundamentele goedheid is tegelijk diepzinnig en eenvoudig. Het is verbonden met een open, frisse, warme, intelligente en compassievolle kant van ons wezen, maar het wordt gemakkelijk over het hoofd gezien, toegedeekt of als vanzelfsprekend beschouwd.

Fundamentele goedheid is een term die werd geïntroduceerd door Chögyam Trungpa Rinpoche, die in 1959 uit Tibet vluchtte en de volledige verwoesting van zijn land meemaakte. In plaats van hierdoor gebroken te worden, kwam hij naar buiten met leringen over fundamentele goedheid, als een manier om de samenleving te dienen.

Mijn kunst is een uitdrukking van die verbinding met fundamentele goedheid. Het is juist die verbinding die mijn kunst en mijn leven voedt. Meditatiebeoefening helpt me om contact te maken met een onvoorwaardelijk vertrouwen, dat niet afhankelijk is van uiterlijke omstandigheden. Dat uit zich in een vrije, zich ontvouwende expressie. Wanneer ik daarmee in contact sta, lijkt het alsof de kunst zichzelf maakt.

De dharma beoefening en leringen zijn als voeding voor dit proces. Het werk in **“Expressive Nature”** drukt deze aard uit. Het drukt deze fundamentele goedheid uit.

© Dana Marshall van de serie "[Light Changes Every Thing](#)"

Tot slot wil ik erkennen dat de wereld in beroering is. Juist nu is het belangrijk om opnieuw verbinding te maken met onze aangeboren goedheid, omdat die licht kan brengen in deze donkere en onzekere tijden. Door de schoonheid en kostbaarheid van het leven te herkennen, kunnen we zowel onszelf als de mensen om ons heen inspireren en versterken. Het is tijd om te herinneren wat niet gebroken kan worden. Wat onvoorwaardelijk, transformerend en krachtig is.

Ik sluit graag af met een citaat van Leonard Cohen, dichter, songwriter en zen beoefenaar:
"There is a crack in everything, that's how the light gets in."

Dana Marshall, May 2025

Biografie:

Dana Marshall is een beeldend kunstenaar, geboren in Brooklyn, New York en woont en werkt sinds 1989 in Nederland. Ze behaalde een "Bachelor of Fine Arts" aan de School of Visual Arts in NYC (1985) en volgde een postacademische opleiding aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam (1989-1991).

*Haar werk bevindt zich in openbare en privécollecties;
Tate Gallery (Londen), Victoria and Albert Museum (Londen),
Museum of Modern Art (San Francisco), Getty Center (Santa Monica),
Bart Hartkamp (Amsterdam), Manfred Heiting (Malibu).*

Ga voor een impressie van Dana's werk naar: www.dmarshall.nl